

ETIM. Reservant algun detall de poca importància: àr. *Ben al-yazir*, pròpiament 'el fill del governador, o de l'oficial de justícia', o sigui, el mateix mot que ha donat el cast. *alguacil* i el cat. ant. *algutzir* (avui, reduït a *agutzil* etc.), veg. *DECat* I, 193-194, *DECH* I, 162; sense descartar que sigui del plural *Beni al-y.* 'els fills (o de l'estirp) de ---'. L'evolució fonètica fou a través de *Benalguazil*, amb eliminació de la primera líquida per dissimilació; és sabut que els moriscos pronunciaven la consonant líquida amb un valor intermedi entre *r* i *l*. Ja hem vist com, en mencions antigues, es parla dels moros de Benalguasil; segons les notícies de SSiv. (*Nom.*, 95-96) ja hi degueren poblar alguns cristians des del S. XIII, però encara a mitjans S. XVI es considerava parròquia de moriscos, que hi vivien en 150 cases; i s'alçaren durant la revolta de 1526, resistint pertinençment durant cinc setmanes a l'atac dels lleials. *Benaguacil* 250 moriscos el 1609 (Reglà, 109); 150 o 189 en els censos de 1563-1602 (Lapeyre, 36).

Benaljaig, V. *Benadutz*

BENALFAQUIM

El 1273 es donen les alqueries de *Bonalfaquim* (sic?) i *Bonalcoraig* te. de Planes [d'Alcoi] (MtzFdo., *Doc. Val. ACA* I, 1580. Ve de l'àr. *Ben(i) al-bakim* '--- del savi, del metge'.

BENALI, pron. *benàli*

Vaig anotar a Montesa (xxxii, 61.19); SSiv. diu que és vt. i sufragània d'Enguera. Àrab (*I)ben* *ʿĀli* Hess (p. 41) i Socin registren *ʿĀli* en el Nedjd i Aràbia central.

BENA: diversos casos on prové d'arabització de *pena* 'penya'

Benalises, *barranc de* ~. En te. Suera (xxix, 17.5), probablement mossarabisme = cat. *penyes llises*.

Benalta te. Serra de la Calderona (xxx, 59.9) id. = cat. *penya alta*.

Benallacar (*Rept.* 479, vall de Pop), hàpax que pot ser error per *Benalbacar*, nom més conegut.

BENALUA

Suburbi d'Alacant, a la dr. del barranc de Sant Blas, entre la barriada de la Vinya i l'estació ferroviària (1960), 1,5 k. NO. del port. Probablement *Ben(i) al-Hulúya*, pròpiament 'fills de Na Dolça' (cf. *hulúya* «dulcis, tenuis» *RMA*, dulce cosa: *bulú*, *PAlc* 207b37 ss; i cf. *DECat*, s. v. *matafaluga*). Amb haplogia de *Benal(ul)ua*.

BENAMÀ

Partida d'Albal (xxxI, 6.8): sembla format amb *'ā-mā* 'obscur, ignorant, cec' (o el seu plural *'ā-mā*): en *RMA* «cecitas, idiota», arrel no estranya a l'antropònimia d'Aràbia (Hess 41).

Benamà(r) (?), V. *Biniamar Benamasil* (SSiv., Sueca), V. *Almassil* i *Massil Benamegis*, V. *Megis (Bini)*

BENÀMER

Veïnat dependent de Muro d'Alcoi (xxxiii, 140), que SSiv. (p. 98) ja troba com anex de Cocentaina en l'a. 1535; i després ha passat a dependre de l'església d'Alcasser. Format amb un compost de l'àr. *Ben(i)-*; però fóra imprudent voler decidir entre *ʿĀmir* [Hess 41] *ʿAmr* (ibid.), i *'Aḥmar* 'roig'.

Benanat (1402), V. *Bonanat*

BENANTE

Agregat d'Esterrí de Cardós.

PRON. MOD.: *benànte* 1920 (a Tírvia), 1931 (a Alcoletge), 1933 (a Farrera), 1934 (a Tavascan). A Esterrí de Cardós, igual o bé, precisant: *les Cases de B.*, *la Quadra de B.*

ETIM. Certament bascoide, ibero-basca: probablement format amb el bc. *iben* 'tija', 'tronc' (cf. Mitxelena, *Apell.*, § 311) + proto-basc *anti* 'gran' (avui bc. *andi*); en conjunt: 'gran (bosc) de troncs'. És dels NLL de l'alt Pallars que han conservat la *-e* (*E.T.C.* I, 123). En ibero-basc hi ha una *I-* inicial amovible (*i)bone*, (*i)baica*, (*I)turissa*), fenomen que sembla repetir-se aquí. Hi ha altres NLL de la zona amb el mateix *-ante*: *Calberante*, *E.T.C.* (n. 18), nav. *Urzante*, *Murchante*; *Orante* poble del partit judicial Jaca (*E.T.C.* I, 208, núm. 59), que junt amb *Urrantia* (província de Burgos) podria contenir *Or(i)* suposat nom pagà euskèric de Déu. Tenint en compte que en altres NLL del nostre alt Pirineu sembla que l'adjectiu basc hi entrà en la forma moderna *andi*: és possible i versemblant, que *andi* i *anti* coexistissin ja dialectalment en l'antic basc oriental dels Pirineus (veg. *Besan* i *E.T.C.* 141, n.41).

⁵⁰ *Benaque* (Lda.), V. *Benac Benaraim*, V. *Rama, Beni* ~ *Benarroso*, V. *Mirarroso*

BENASAU

Poble del Migjorn valencià entre Mariola i Aitana, al peu del Serrella.

PRON. MOD. En tot cas es pronuncia amb *-s-* sonora i la *-ss-* amb què algú ho ha escrit és enterament infundada. Alguns diuen *benezáu*, oït per Moll (1935)